

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 8Cdo/66/2018
Identifikačné číslo spisu: 7212210094
Dátum vydania rozhodnutia: 26.11.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Bajánková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:7212210094.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Bajánkovej a členov senátu JUDr. Oľgy Trnkovej a JUDr. Ladislava Górásza, v spore žalobcu JUDr. N. F., advokáta, so sídlom v J., Z. 5, IČO XX XXX XXX, zastúpeného advokátskou kanceláriou PALŠA A PARTNERI ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA spol. s r.o., so sídlom v Prešove, Masarykova 13, IČO 36 492 086, proti žalovanému Rozhlas a televízia Slovenska, so sídlom v Bratislave, Mýtina 1, IČO 47 232 480, o ochranu osobnosti, vedeného na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 13C/76/2012, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 2Co/466/2016, takto

rozhodol:

I. Dovolanie proti tretiemu výroku rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 20. apríla 2017 sp. zn. 2 Co 466/2016, ktorým bol potvrdený II. výrok rozsudku súdu prvej inštancie (povinnosť pôvodne označeného žalovaného 2/ ospravedlniť sa), z a m i e t a.

II. Rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 20. apríla 2017 sp. zn. 2Co/466/2016 vo štvrtom výroku, ktorým zmenil IV. a V. výrok rozsudku prvej inštancie (týkajúce sa náhrady nemajetkovej ujmy), v šiestom výroku o nároku na náhrade trov odvolacieho konania a súvisiace uznesenie Okresného súdu Košice II zo 17. augusta 2017, č. k.: 13C/76/2012 v jeho prvom výroku (týkajúce sa práva na náhradu trov konania pôvodne označeného žalovaného 2/) z r u š u j e a vec vracia v rozsahu zrušenia odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Žalobca sa žalobou domáhal ochrany svojej osobnosti, a to občianskej cti a profesionálnej povesti, do ktorej hrubým spôsobom zasiahli tvrdenia a hodnotiace úsudky zverejnené žalovaným 2/ (pôvodné označenie žalovaného) odvysielané v relácii Reportéri. Žalobca žiadal priznať morálne zadost'učinenie a to vo forme zverejnenia ospravedlnenia žalovaných 1/ až 3/ (A. J.- pôvodne označený ako žalovaný 1/, K. I. J.- pôvodne označená ako žalovaná 3/) za výroky, ktoré odzneli v predmetnej relácii a to spôsobom popísanom v žalobnom petite. Okrem morálneho zadost'učinenia vo forme ospravedlnenia za zverejnenie uvedených výrokov, žiadal žalobca od žalovaného 2/ aj náhradu nemajetkovej ujmy,

zadosťučinenie v peniazoch, vo výške 100 000 eur.

2. Okresný súd Košice II rozsudkom z 1. júna 2016 č. k. 13C/76/2012-482 uložil žalovaným 1/ a 3/ povinnosť ospravedlniť sa žalobcovi do troch dní odo dňa právoplatnosti tohoto rozsudku doručením vlastnoručne podpísaného listu adresovaného žalobcovi na adresu jeho sídla v znení:

„Ospravedlnenie

A. J., nar. X.X.XXXX, bytom H. XX, J. a K. I. J., nar. XX.XX.XXXX, bytom H. XX, J. sa ospravedľujeme advokátovi S.. N. F., so sídlom Z. 5, J., zápis v SAK XXXX za to, že dňa 6.2.2012 na STV1 v relácii Reportéri so začiatkom o 21:35 hod. v reportáži „Mínus 2,5 mil. eur ... a zodpovedný nikto“ o advokátovi S.. N. F. v súvislosti s poskytovaním právnych služieb týmto advokátom jeho klientovi Dopravnému podniku mesta Košice, akciová spoločnosť, IČO: 31 701 914, so sídlom v Košiciach, Bardejovská 6, spočívajúcim vo vymáhaní pohľadávok na nezaplatenom základnom cestovnom a úhrady, resp. prirážky proti cestujúcim, ktorí sa nepreukázali pri prepravnej kontrole platným cestovným lístkom, okrem iného uviedli, že

v roku 2006, keď „pre dopravný podnik vymáhal pokuty advokát doktor F., on na tom zarábal, ale DPMK mal stratu 4 mil. Sk ročne.“,

potom, čo „začal pokuty pre DPMK znova vymáhať doktor F.“ vo vzťahu k zmluve uzatvorenej medzi Dopravným podnikom mesta Košice, akciová spoločnosť a advokátom S.. N. F. uviedli, že „z tej zmluvy nevyplýva, že by jeho odmena bola viazaná na úspešnosť vymožených peňazí“ a ďalej, že „najväčší džob z vymáhania pokút je v právnom zastupovaní“ a Dopravný podnik mesta Košice, akciová spoločnosť „tieto peniaze nechá roky odtekať na účet doktora F.“,

pretože pravdou je, že advokát S.. N. F. neprijímal od svojho klienta odmenu za právne služby bez dosiahnutia úspechu vo veci a odmena vyplatená klientom advokátovi S.. N. F. neznižovala príjem jeho klienta z pohľadávok na zaplatenie základného cestovného, úhrady, resp. prirážky proti cestujúcim, ktorí sa nepreukázali pri prepravnej kontrole platným cestovným lístkom, pretože vždy išlo o plnenie od dlžníkov klienta nad rámec vymáhanej pohľadávky.

S.. N. F. sa týmto ospravedľujeme za poškodenie jeho osobnej cti a dobrej povesti advokáta.

K. I. J., A. J." (I.);

uložil žalovanému 2/(RTVS) povinnosť ospravedlniť sa do troch dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku doručením listu podpísaného štatutárnym orgánom žalovaného adresovanom žalobcovi na adresu jeho sídla v znení:

„Ospravedlnenie RTVS

Rozhlas a televízia Slovenska, so sídlom v Bratislave, Mýtna 1, IČO: 47 232 480, zapísaný v obchodnom registri Okresného súdu Bratislava I v odd. Po vo vložke č. 1922/B, sa ospravedľuje advokátovi S.. N. F., so sídlom Z. 5, J., č. licencie XXXX za to, že dňa 6.2.2012 v relácii Reportéri so začiatkom o 21:35 hod. v reportáži „Mínus 2,5 mil. eur ... a zodpovedný nikto“ o advokátovi S. v súvislosti s poskytovaním právnych služieb týmto advokátom jeho klientovi Dopravnému podniku mesta Košice, akciová spoločnosť, IČO: 31 701 914, so sídlom v Košiciach, Bardejovská 6, spočívajúcim vo vymáhaní pohľadávok na nezaplatenom základnom cestovnom a úhrady, resp. prirážky proti cestujúcim, ktorí sa nepreukázali pri prepravnej kontrole platným cestovným lístkom, okrem iného uviedol, že

v roku 2006, keď „pre dopravný podnik vymáhal pokuty advokát doktor F., on na tom zarábal, ale DPMK mal stratu 4 mil. Sk ročne.“,

potom, čo „začal pokuty pre DPMK znova vymáhať doktor F.“ vo vzťahu k zmluve uzatvorenej medzi Dopravným podnikom mesta Košice, akciová spoločnosť a advokátom S.. N. F. uviedol, že „z tej zmluvy nevyplýva, že by jeho odmena bola viazaná na úspešnosť vymožených peňazí“ a ďalej, že „najväčší džob z vymáhania pokút je v právnom zastupovaní“ a Dopravný podnik mesta Košice, akciová spoločnosť „tieto peniaze nechá roky odtekať na účet doktora F.“,

pretože pravdou je, že advokát S.. N. F. neprijímal od svojho klienta odmenu za právne služby bez dosiahnutia úspechu vo veci a odmena vyplatená klientom advokátovi S.. N. F. neznižovala príjem jeho klienta z pohľadávok na zaplatenie základného cestovného, úhrady, resp. prirážky proti cestujúcim, ktorí sa nepreukázali pri prepravnej kontrole platným cestovným lístkom, pretože vždy išlo o plnenie od dlžníkov klienta nad rámec vymáhanej pohľadávky.

S.. N. F. sa týmto ospravedľujeme za poškodenie jeho osobnej cti a dobrej povesti advokáta.

Rozhlas a televízia Slovenska - vysielateľ programovej služby STV1" (II.);

v prevyšujúcom rozsahu žalobu žalobcu na uloženie povinnosti žalovaným 1/ až 3/ ospravedlniť sa mu, zamietol (III.);

žalovanému 2/ uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 5 000 eur do troch dní odo dňa právoplatnosti rozsudku (IV.);

v prevyšujúcom rozsahu o zaplatenie 95 000 eur žalobou uplatnený nárok žalobcu zamietol (V.);

o trovách konania vyslovil, že bude o nich rozhodnuté samostatným uznesením do 30 dní po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej (VI.).

Súd mal z vykonaného dokazovania preukázané, že odvysielanou reláciou došlo k neoprávnenému zásahu do práva žalobcu na ochranu jeho osobnosti podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka a to pre nepravdivý výrok „z nej nevyplýva, že by odmena žalobcu bola viazaná na úspešnosť vymožených peňazí“, pravdu skresľujúci výrok „keď pre dopravný podnik vymáhal pokuty advokát Dr. F., on na tom zarábal, ale DPMK mal stratu 4 mil. Sk ročne“ a difamujúci (ohováračský) výrok „nechá roky odtekať na účet Dr. F.“. Súd preto žalobe o primerané zadosťučinenie formou ospravedlnenia vyhovel. Čo sa týka požadovanej náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 100 000 eur, súd pri svojom rozhodovaní podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka vychádzal zo závažnosti vzniknutej ujmy so zreteľom na jej intenzitu, rozsah, ohlas, ako aj na dĺžku trvania zásahu a okolností, za ktorých k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby došlo. Súd v danom prípade mal preukázané, že odvysielanie predmetnej relácie sa dotklo profesionálnej cti a ľudskej dôstojnosti žalobcu, dotklo sa jeho vážnosti v spoločnosti. Vzhľadom na okolnosti, za ktorých k neoprávnenému zásahu došlo (predmetná reportáž bola odvysielaná verejnoprávnu RTVS na jej prvom programovom okruhu v hlavnom večernom vysielacom čase) súd mal za to, že k zásahu došlo v nie malom okruhu osôb aj s ohľadom na vysielanie verejnoprávnej RTVS, ktoré vzbudzuje u divákov očakávanie serióznosti a dôveryhodnosti podávaných informácií. Súd považoval preto nárok na peňažnú satisfakciu za opodstatnený. Pri svojom rozhodovaní s poukazom na uznesenie NS SR z 25.10.2012, sp. zn. 4Cdo/81/2011 zohľadnil tzv. objektívne hľadisko, teda to, či by predmetnú ujmu takto v danom mieste a čase (v tej istej situácii, príp. spoločenskom postavení a pod.) vnímala aj každá iná fyzická osoba, pričom dospel k záveru, že žalobcom napadnuté výroky dotkli by sa každej jednej fyzickej osoby, a objektívne každý by sa cítil poškodený, ak by nepravdivo a v jeho neprospech boli zverejnené informácie týkajúce sa jeho odmeňovania za jeho prácu. Súd nemajetkovú ujmu žalobcovi priznal vo výške 5000 eur (vo zvyšku zamietol) vzhľadom na to, že žalobca je verejne činnou osobou a súčasne mal možnosť vyjadriť sa k otázke poskytovania advokátskych služieb (ktorých sa relácia týkala) a aj k otázke odmeňovania za ich poskytovanie, čo však neurobil bez dôvodu a tým významne ovplyvnil obsah reportáže a podaných informácií. Pokiaľ sa žalobca odvolával na povinnosť mlčanlivosti, tú využil len v súdnom konaní, nie v relácii samotnej.

3. Krajský súd v Košiciach ako odvolací súd rozsudkom z 20. apríla 2017, sp. zn. 2Co/466/2016 pripustil späťvzatie žaloby voči žalovanému 1/ a žalovanej 3/ a zrušil prvostupňový rozsudok v I. výroku a zastavil konanie o uloženie povinnosti žalovaným 1/ a 3/ ospravedlniť sa žalobcovi (výrok prvý). Odmietol odvolanie žalovaného 2/ voči I. výroku napadnutého rozsudku (výrok druhý). Tretím výrokom potvrdil výrok II. napadnutého rozsudku (povinnosť žalovaného 2/ ospravedlniť sa). Štvrtým výrokom zmenil výroky IV. a V. (týkajúce sa náhrady nemajetkovej ujmy) napadnutého rozsudku tak, že žalovanému 2/ uložil zaplatiť žalobcovi 25 000 eur a v prevyšujúcom rozsahu o zaplatenie 75 000 eur žalobou uplatnený nárok žalobcu zamietol. Piatym a šiestym výrokom rozhodol o nárokoch na náhradu trov odvolacieho konania. Odvolací súd mal za to, že súd prvej inštancie dospel k správnejmu záveru o existencii zásahu do ochrany osobnosti žalobcu žalovaným podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka a pri posudzovaní nároku na morálnu satisfakciu sa v plnom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozsudku a odkazoval naň. Okrem iného uviedol, že žalobca pri kontaktovaní reportérom

poukázal na povinnosť mlčanlivosti vyplývajúcu zo zákona o advokácii a bolo len vecou jeho profesionálneho rozhodnutia, či bude na otázky odpovedať. K námietke žalovaného uviedol, že ustanovenia Občianskeho zákonníka upravujúce ochranu osobnosti, nepodmieňujú uplatnenie tohto nároku predchádzajúcim uplatnením opravy v zmysle Tlačového zákona. Nestotožnil sa ani s argumentáciou žalovaného o súdom nanútenom ospravedlnení, či o nútení vyjadriť názor, keďže súd prvej inštancie uložil žalovanému povinnosť ospravedlniť sa v súlade s platným právnym poriadkom SR (§ 13), t.j. písomne s presným uvedením textu ospravedlnenia sa, a to aj s poukazom na skutočnosť, že pokiaľ by text ospravedlnenia nebol vo výroku presne špecifikovaný, takýto výrok by nebol vykonateľný. Takáto povinnosť ospravedlniť sa bola žalovanému uložená na základe riadne vykonaného a vyhodnoteného dokazovania po tom, čo v konaní bolo preukázané, že išlo o dôvodne uplatnený nárok. Odvolací súd dospel k záveru, že súd prvej inštancie správne posúdil aj potrebu finančnej satisfakcie žalobcu, nakoľko morálna nie je postačujúca pre v značnej miere zníženú dôstojnosť a vážnosť žalobcu v profesionálnej aj osobnej sfére (čo bolo preukázané najmä svedeckými výpoveďami, z ktorých vyplynulo, že výroky v relácii spochybnili v očiach svedkov bezúhonnosť a morálnosť žalobcu minimálne na neurčitý čas). K námietke žalovaného, že svedkovia sú žalobcovi blízke osoby odvolací súd uviedol, že tieto skutočnosti môžu osvedčiť práve iba blízke osoby a nie je možné takýchto svedkov vyhodnocovať v jeho neprospech. Odvolací súd pri stanovení výšky prihládol na to, že sa jednalo o reláciu zverejnenú na prvom programovom okruhu verejno-právnej televízie v najexponovanejšom vysielacom čase a aj na závažnosť zásahu do osobnostných práv žalobcu a jeho následné zníženie dôstojnosti a vážnosti v spoločnosti. Za primeranú preto považoval sumu 25 000 eur .

4. Okresný súd Košice II uznesením zo 17. augusta 2017, č.k.: 13C/76/2012 žalobcovi priznal proti žalovanému 2/ právo na náhradu trov konania v plnom rozsahu z prisúdenej sumy 25 000 eur (I.); vo vzťahu žalobcu a žalovaného 1/ a vo vzťahu žalobcu a žalovanej 3/, žalovaným 1/ a 3/ náhradu trov konania nepriznal (II.).

5.1. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný dovolanie. Dovoláním napadol tretí výrok, ktorým potvrdil výrok II. rozsudku prvej inštancie (týkajúce sa povinnosť žalovaného ospravedlniť sa), štvrtý výrok, ktorým zmenil výroky IV. a V. rozsudku prvej inštancie (týkajúce sa náhrady nemajetkovej ujmy) tak, že žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 25 000 eur a v prevyšujúcom rozsahu o zaplatenie 75 000 eur žalobou uplatnený nárok žalobcu zamietol a šiesty výrok, ktorým žalobcovi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči neúspešnému žalovanému v plnom rozsahu.

5.2. Prípustnosť dovolania vo vzťahu k morálnemu zadosťučineniu vyvodzoval dovolateľ z § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p., nakoľko rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola riešená. K právnej otázke uviedol, že „Ak v objektívne reálnom svete existuje forma morálneho zadosťučinenia postačujúca na odškodnenie zásahu v celom rozsahu, a zasiahnutý subjekt v konaní požaduje takú formu zadosťučinenia, ktorou k odškodneniu zásahu v celom rozsahu nedochádza, má súd žalobu v celom rozsahu zamietnuť?“ S odkazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky pod sp. zn. 30 Cdo 2919/2006 mal žalobca podľa názoru žalovaného žiadať morálnu satisfakciu ospravedlnením v televízii a nie formou listu bez jeho zverejnenia, nakoľko v takomto prípade nejde žalobcovi o odstránenie ujmy, ale iba o osobné obohatenie sa. Poukázal na to, že žalobca si sám iniciatívne znížil späťvzatím návrhu voči žalovaným 1/ a 3/ účinnosť morálneho zadosťučinenia.

5.3. Prípustnosť dovolania vo vzťahu k morálnemu zadosťučineniu žalovaný vyvodzoval aj z § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p., podľa ktorého sa mal odvolací súd odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a to od rozhodnutí vedených pod sp. zn. 5 Cdo 55/2008, sp. zn. 5 Cdo 202/2009, sp. zn. 6 Cdo 169/2011, keď posudzoval pravdivosť výrokov, t.j. novinársku otázku žalovaného 1/ položenú v rámci interview s riaditeľom DPMK. Právnu otázku vymedzil tak, že „posúdenie pravdivosti výroku vo veciach zásahu do práva na ochranu osobnosti je možné výlučne pri tvrdeniach, nie však pri hodnotiacom úsudku a už vôbec nie pri novinárskej otázke adresovanej konkrétnej kompetentnej osobe“. Po vykonaní testu proporcionality mali súde tieto výroky vyhodnotiť ako prípustnú kritiku v rámci novinárskej slobody prejavu.

5.4. Prípustnosť dovolania vo vzťahu k finančnému zadosťučineniu vyvodzoval z § 420 písm. f/ C.s.p., namietal nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu. Uviedol, že odvolací súd oproti súdu

prvej inštancie neuvádza žiadne ďalšie dôvody, ktoré by zvýšenie finančného zadostučinenia odôvodňovali a v nadväznosti na uvedené poukázal na nedostatočné vyhodnotenie dôkazov, pokiaľ žalovaný spochybnil dôveryhodnosť svedkov.

6. Žalobca žiadal dovolanie vo vyjadrení odmietnuť.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) bez nariadenia pojednávania (§ 443 C.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné iba čiastočne.

8. V zmysle § 419 C.s.p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 C.s.p.

9. V zmysle § 420 C.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Dovolanie prípustné podľa § 420 C.s.p. možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 C.s.p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 C.s.p.).

11. Podľa § 421 ods. 1 C.s.p. je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

12. Dovolanie prípustné podľa § 421 C.s.p. možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C.s.p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C.s.p.).

13. V danom prípade dovolací súd prioritne posudzoval prípustnosť dovolania, t. j. či boli splnené podmienky stanovené zákonom pre vecné prejednanie dovolania.

14. V civilnom sporovom poriadku sú jednotlivé podmienky prípustnosti dovolania upravené nasledovne: v ustanoveniach § 420 až § 423 je upravený prípustný predmet, v ustanovení § 427 je stanovená lehota na podanie dovolania, v ustanovení § 428 sú stanovené náležitosti dovolania a v ustanovení § 424 až § 426 sú upravené osoby, ktoré sú oprávnené podať dovolanie.

15. Dovolací súd zistil, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) strana sporu, zastúpená (§ 429 ods. 2 písm. b/ C.s.p.), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.). Dovoláním, ktoré spĺňa náležitosti stanovené zákonom (§ 428 C.s.p.) žalovaný napáda rozsudok odvolacieho súdu vo veci samej (v potvrdzujúcom treťom výroku, zmeňujúcom štvrtom výroku).

16. Dovolateľ prípustnosť dovolania vyvodzuje z ust. § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p., rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Z obsahu dovolania vyplýva, že podstatná právna otázka v prejednávanom spore je, „či môže byť úspešná žaloba, ak objektívne existuje forma morálneho zadostučinenia, ktorá postačuje na odškodnenie zásahu v celom rozsahu, a zasiahnutý subjekt v konaní požaduje takú formu

zadosťučinenia, ktorou k odškodneniu zásahu v celom rozsahu nedochádza, alebo ju má súd v celom rozsahu zamietnuť?"

17. Pri posudzovaní prípustnosti dovolania z hľadiska § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p. považoval dovolací súd za podstatné to, či táto otázka, od vyriešenia ktorej záviselo dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, bola alebo nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu riešená. Dospel pritom k záveru, že uvedená právna otázka nebola doposiaľ v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu riešená, a preto je dovolanie žalobcu v danom prípade procesne prípustné. Dovolací súd ďalej skúmal, či dovolateľ dôvodne odvolaciemu súdu vytýka, že jeho rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci, tak ako to v dovolaní namieta.

18. Občiansky zákonník v ustanoveniach § 11 a nasl. poskytuje ochranu osobnosti subjektom, proti ktorým smeroval zásah znižujúci ich vážnosť, dôstojnosť a česť a ohrozujúci ich postavenie a uplatnenie v spoločnosti. Tento zásah musí byť neoprávnený a objektívne spôsobilý takúto ujmu uskutočniť. Medzi prostriedky súdnej ochrany proti takémuto zásahu patrí aj návrh, aby súd priznal postihnutému primerané zadosťučinenie - satisfakciu v zmysle § 13 Obč. zák., ktoré slúži ako náhrada za spôsobenú nemajetkovú ujmu.

19. Žaloba na priznanie tohto zadosťučinenia môže znieť priamo na určitú konkrétnu formu a obsah. Existujú viaceré formy, podľa ktorých je možné primerané zadosťučinenie poskytnúť. Môže ísť o ospravedlnenie, ale aj o vyplatenie peňažnej sumy (OVEČKOVÁ, O. Komentár k Obchodnému zákonníku. Bratislava: Iura Edition, 2005, s.130.). Právna úprava teda pozná formu morálneho a finančného zadosťučinenia, pričom ide o dva samostatné nároky.

20. Nepeňažná forma zadosťučinenia má povahu tzv. morálneho plnenia. Ide o odčinenie spôsobenej nemajetkovej ujmy takými istými alebo podobnými prostriedkami, akými bola táto ujma vyvolaná, napr. uverejnenie opravného článku alebo dopĺňujúcej informácie, verejného ospravedlnenia najčastejšie v tlači, rozhlase alebo televízii, pričom ospravedlnenie v médiách má pre žalobcu väčšinou význam len vtedy, ak bude uverejnené čo najskôr od času spôsobenia ujmy na jeho osobnostných právach. Neverejné ospravedlnenie napríklad súkromným listom pritom nie je vylúčené, i keď v praxi sa využíva len ojedinele, nakoľko dotknutá osoba má väčšinou záujem, aby sa o ospravedlnení dozvedela širšia verejnosť. Aká forma a obsah ospravedlnenia budú primerané, závisí od posúdenia konkrétnej veci súdom. Vždy však treba, aby s ohľadom na prípadný neskorší výkon rozhodnutia vydaného súdom bola táto satisfakcia určená a vymedzená v súlade so skutkovými zisteniami na základe vykonaného dokazovania v súdnom konaní, s prihliadnutím na všetky súvislosti a okolnosti, za ktorých k útoku proti osobnosti navrhovateľa došlo.

21. Základným predpokladom pre vyhovieť satisfakčnej žalobe je, že došlo k zásahu, ktorý je objektívne spôsobilý privodiť dotknutej osobe ujmu na jej osobnostných právach, teda nevyžaduje existenciu následkov zásahu. K zásahu do osobnostných práv určitej fyzickej osoby môže dôjsť nepravdivými tvrdeniami, avšak aj takými skutkovými tvrdeniami, ktoré sú samé o sebe pravdivé, ale boli uvedené takou formou, v takých súvislostiach alebo za takých okolností, že objektívne vyvolávajú dojem pravdu skresľujúci, čím pôsobia difamačne. K zásahu do osobnostných práv môže napokon dôjsť aj prezentovaním neoprávnenej kritiky určitého správania tejto osoby (rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Cdo/113/2009). Ďalším predpokladom pre vyhovieť satisfakčnej žalobe pokiaľ žalobca požaduje morálne zadosťučinenie je, že musí v žalobnom petite uviesť presné znenie ospravedlnenia, vrátane toho, kde a v akom rozsahu má byť ospravedlnenie uverejnené. Ospravedlnenie nebude súd opravovať a nesmie znamenať napr. skrytý útok na žalovaného.

22. V danej veci si žalobca v žalobe uplatnil morálne zadosťučinenie vo forme ospravedlnenia listom a finančné zadosťučinenie, pričom ide o dva samostatné nároky. Súd je viazaný žalobným návrhom a jeho formuláciou. Či žalobcovi patrí nárok na morálne zadosťučinenie je predmetom dokazovania s prihliadnutím na všetky súvislosti a okolnosti, za ktorých k útoku došlo, bez ohľadu na to, akú formu ospravedlnenia a s akým obsahom si žalobca zvolí. Vykonaným dokazovaním mal súd preukázať, že

došlo k neoprávnenému zásahu do práva žalobcu na ochranu jeho osobnosti podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka nepravdivým výrokom „z nej nevyplýva, že by odmena žalobcu bola viazaná na úspešnosť vymožených peňazí“, pravdu skresľujúcim výrokom „keď pre dopravný podnik vymáhal pokuty advokát Dr. F., on na tom zarábal, ale DPMK mal stratu 4 mil. Sk ročne“ a difamujúcim (ohováračským) výrokom „nechá roky odtekať na účet Dr. F.“. Žalobný návrh je vykonateľný, nakoľko obsahuje presné znenie ospravedlnia a tiež rozsah a miesto jeho uverejnenia ako je uvedené v bode 2 (výrok II). Súd preto správne vec právne posúdil, keď žalobe na morálne zadosťučinenie v zmysle § 13 ods. 1 Obč. zák. formou ospravedlnenia listom vyhovel. Nemohol žalobu zamietnuť len z dôvodu, že žalobcom zvolená forma morálneho zadosťučinenia je podľa žalovaného menej účinná. Okrem toho otázku primeranosti súd vždy zvažuje samostatne s ohľadom na okolnosti prípadu aj pri prisúdení relatívnej satisfakcie podľa § 13 ods. 2 zákona. Preto žalovaný nedôvodne poukazuje na to, že nešlo o primerané morálne zadosťučinenie, keď si žalobca ospravedlnenie nezvolil v televízii. Zo žiadneho ustanovenia hmotného práva nemožno vyvodiť, že nedostatočne zvolená forma morálneho zadosťučinenia vylučuje právo dotknutej osoby na finančné zadosťučinenie.

23. V spore vedenom na Najvyššom súde Českej republiky pod sp. zn. 30 Cdo 2919/2006, na ktoré žalovaný v kontexte s namietaným poukazuje, pritom išlo o skutkovo a právne odlišnú situáciu, dovolací súd vec zrušil a vrátil na ďalšie konanie z dôvodu, že žalobe nebolo možné vyhovieť, nakoľko žalovanému bolo uložené ospravedlniť sa za výrok, o ktorom nebolo preukázané, že by ho skutočne voči žalobcovi v takom znení použil.

24. Na základe uvedeného možno uzavrieť, že odvolací súd správne vec právne posúdil, a dovolanie žalovaného neopodstatnene smeruje proti takému výroku rozsudku odvolacieho súdu, ktorý nespočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 2 C.s.p.). Najvyšší súd preto jeho nedôvodné dovolanie vo vzťahu k tretiemu výroku odvolacieho súdu, ktorým potvrdil výrok II. rozsudku súdu prvej inštancie (povinnosť žalovaného 2/ ospravedlniť sa), zamietol podľa § 448 C.s.p.

25. Pokiaľ dovolateľ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p., v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, dovolací súd prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia nezistil.

26. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p. je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktoré zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej dovolací súd už určitú právnu otázku vyriešil, rozhodovanie jeho senátov sa ustálilo na zvolenom riešení tejto otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu“. Najvyšší súd k tomu v rozhodnutí sp.zn. 3 Cdo 6/2017 (podobne tiež napríklad v rozhodnutiach sp.zn.

2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 235/2016, 4 Cdo 95/2017, 6 Cdo 123/2017 a 7 Cdo 140/2017) uviedol, že „v dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p., by mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, c/ uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená“.

27. Sama polemika dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval

k riešeniu právnej otázky významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p. Ak dovolateľ v dovolaní, prípustnosť, ktorého vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p. nevymedzí právnu otázku a neoznačí ustálenú rozhodovaciu prax odvolacieho súdu, od ktorej sa podľa jeho názoru odvolací súd odklonil, dovolací súd nemôže uskutočniť meritórny dovolací prieskum, hranice ktorého nie sú vymedzené. V takom prípade nemôže svoje rozhodnutie založiť na predpokladoch alebo domnienkach (o tom, ktorú otázku a ktorý judikát, stanovisko alebo rozhodnutie mal dovolateľ na

mysli). Ak by postupoval inak, rozhodol by bez relevantného podkladu.

28. V danom prípade žalovaný uviedol všeobecnú charakteristiku nesprávností. Namietal, že súd posudzoval novinársku otázku položenú v rámci interview, pričom sa mal odkloniť od rozhodnutí dovolacieho súdu sp. zn. 5 Cdo 55/2008, sp. zn. 5 Cdo 202/2009 a že posudzoval výroky odznené v relácii len ako prípustnú kritiku v rámci novinárskej slobody prejavu s poukazom na rozhodnutie sp. zn. 6 Cdo 169/2011. Žalovaný však nekonkretizoval žiadnu právnu otázku, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ide o jeho skutkové tvrdenia a nesúhlas s právnym posúdením veci. Z uvedeného dôvodu dovolateľ nevymedzil dovolací dôvod spôsobom uvedeným v § 432 ods. 1 a 2 C.s.p.

29. Dovolateľ v dovolaní namieta vadu konania podľa § 420 písm. f/ C.s.p., t. j., že súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, ktorá podľa jeho názoru spočíva v nedostatočnom odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu.

30. Právo na spravodlivý súdny proces je jedným zo základných ľudských práv a do obsahu tohto práva patrí viacero samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou tohto práva je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (pozri napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

31. Medzi práva strany sporu civilného súdneho konania na zabezpečenie spravodlivej ochrany jeho práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na riadne a vyčerpávajúce odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite, v súlade s ustanovením § 220 ods. 2 C.s.p. odôvodniť, je odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa vyporiadava so všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj so špecifickými námietkami. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Podľa § 202 C.s.p. v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa žalobca domáhal, aké skutočnosti tvrdil, aké dôkazy označil, aké prostriedky procesného útoku použil, ako sa vo veci vyjadril žalovaný a aké prostriedky procesnej obrany použil. Súd jasne a výstižne vysvetlí, ako posúdil podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, ktoré dôkazy vykonal, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax. Súd dbá, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

32. Hoci aj uvedené zákonné ustanovenie pre konanie na odvolacom súde platí primerane, treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu najmä vtedy, ak odvolací súd zmeňuje rozsudok súdu prvého stupňa. V takomto prípade odvolací súd musí podať výklad opodstatnenosti, pravdivosti, zákonnosti a spravodlivosti výroku rozsudku vyčerpávajúcim spôsobom. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa musí vyporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo na daný prípad aplikoval konkrétne zákonné ustanovenie.

33. Rozhodovanie súdu o výške peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy zákon ponecháva na voľnú úvahu súdu, ktorá však nemôže byť svojvoľou. Zákon ustanovuje súdu povinnosť prihliadnúť na dve hľadiská a to na závažnosť vzniknutej ujmy a tiež na okolnosti, za ktorých k porušeniu došlo (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 689/2014). Určenie výšky peňažnej satisfakcie má byť s ohľadom na okolnosti konkrétneho prípadu v súlade s požiadavkou spravodlivosti (SVOBODA, J. a kol., Občiansky zákonník, Komentár, Bratislava, Eurounion, 2004, str. 46). Požiadavku spravodlivosti je pritom potrebné vnímať ako požiadavku nezneužívania tohto právneho prostriedku na neprípustné obohacovanie. Preto určujúcimi parametrami proporcionálne spravodlivého zadost'učinenia je: 1/ atribút primeranosti (aby bol dosiahnutý účel kompenzácie) a 2/ proporcionalita (výška peňažnej satisfakcie nesmie byť prostriedkom bezdôvodného obohatenia a nesmie pôsobiť na škodcu likvidačne). Zároveň pri stanovení výšky relutárnej náhrady je nutné použiť princíp proporcionality tiež spôsobom, že všeobecné súdy porovnávajú čiastky tejto náhrady prisúdené v porovnateľných veciach, vid' nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 288/2017. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, že mal preukázaný nárok žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy, nakoľko došlo k zníženiu jeho dôstojnosti či vážnosti v spoločnosti. Odvolací súd však tento záver nepremietol do odôvodnenia rozhodnutia o priznanej výške, neriadil sa zhodnotením primeranosti a proporcionality spôsobom ako je vyššie uvedené. Priznanie sumy 25 000 eur (5-násobne vyššie oproti sume priznanej súdom prvej inštancie) odôvodnil nasledovne „...odvolací súd považuje za dôvodnú námietku žalobcu uplatnenú v odvolaní, že vzhľadom na publicitu a najmä s poukazom na skutočnosť, že sa jednalo o reláciu zverejnenú na prvom programovom okruhu verejno-právnej televízie v najexponovanejšom vysielacom čase a zároveň aj vzhľadom na zjavné prekročenie prípustnej miery došlo v tomto prípade k závažnému zásahu do osobnostných práv žalobcu, a preto s poukazom na intenzitu a rozsah nepriaznivého následku spočívajúceho v znížení dôstojnosti a vážnosti žalobcu v spoločnosti tak, ako vyplynulo z vykonaného dokazovania, najmä výsluchom svedkov odvolací súd má za to, že primeraná výška...“, pričom súd prvej inštancie priznal sumu 5 000 eur s poukazom na skutočnosť, že žalobca je verejne činnou osobou, súčasne zohľadnil, že mal možnosť sa pred uverejnením relácie vyjadriť, pričom toto právo nevyužil a tým významne ovplyvnil obsah relácie a informácií a súdu nepreukázal žiaden rozumný dôvod na nevyužitie ponuky. Pokiaľ sa aj odvolával na povinnosť mlčanlivosti, túto nevyužil v relácii samotnej. Za takýchto okolností je odôvodnenie odvolacieho súdu, ktorý zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie vo výške priznanej relutárnej náhrady žalobcu nedostatočné a v rozpore s ust. § 220 ods. 2 C.s.p. Nevyplyva z neho vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Odvolací súd nevysvetlil podstatné navýšenie sumy priznanej oproti sume priznanej súdom prvej inštancie , a to predovšetkým s ohľadom na dôvody , pre ktoré súd prvej inštancie žalobou uplatnený nárok vo zvyšku zamietol. Vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení rozhodnutia sa stáva jeho rozhodnutie v tejto časti nepreskúmateľné a neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu.

34. Porušením procesného práva dovolateľa na riadne odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu bolo porušené jeho základné právo na spravodlivý proces vyplývajúce z čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky, čo jej nesporne zakladá vadu v zmysle § 420 písm. f) C.s.p.

35. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu vo štvrtom výroku ako aj súvisiacom šiestom výroku zrušil, zároveň zrušil súvisiace uznesenie Okresného súdu Košice II zo 17. augusta 2017, č.k.: 13C 76/2012 v jeho prvom výroku, týkajúce sa nároku na náhradu trov konania súdu prvej inštancie (§ 449 ods. 1 C.s.p.) a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 450 C.s.p.).

36. V novom rozhodnutí rozhodne súd o trovách pôvodného konania a trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C.s.p.).

37. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.